

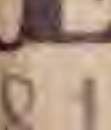
RAC

DE

NTEN

FORM

III

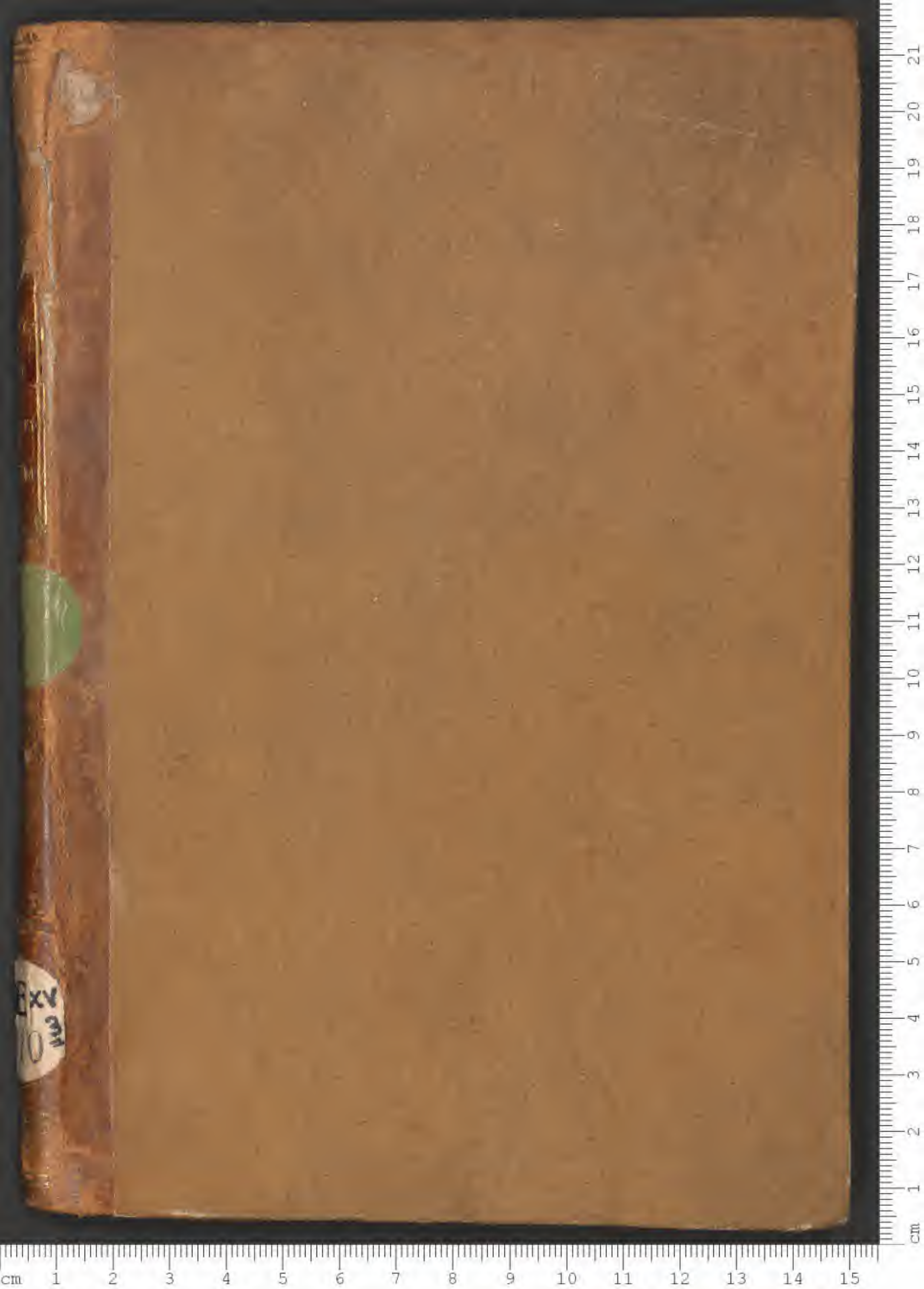
III

III

III

OE
810

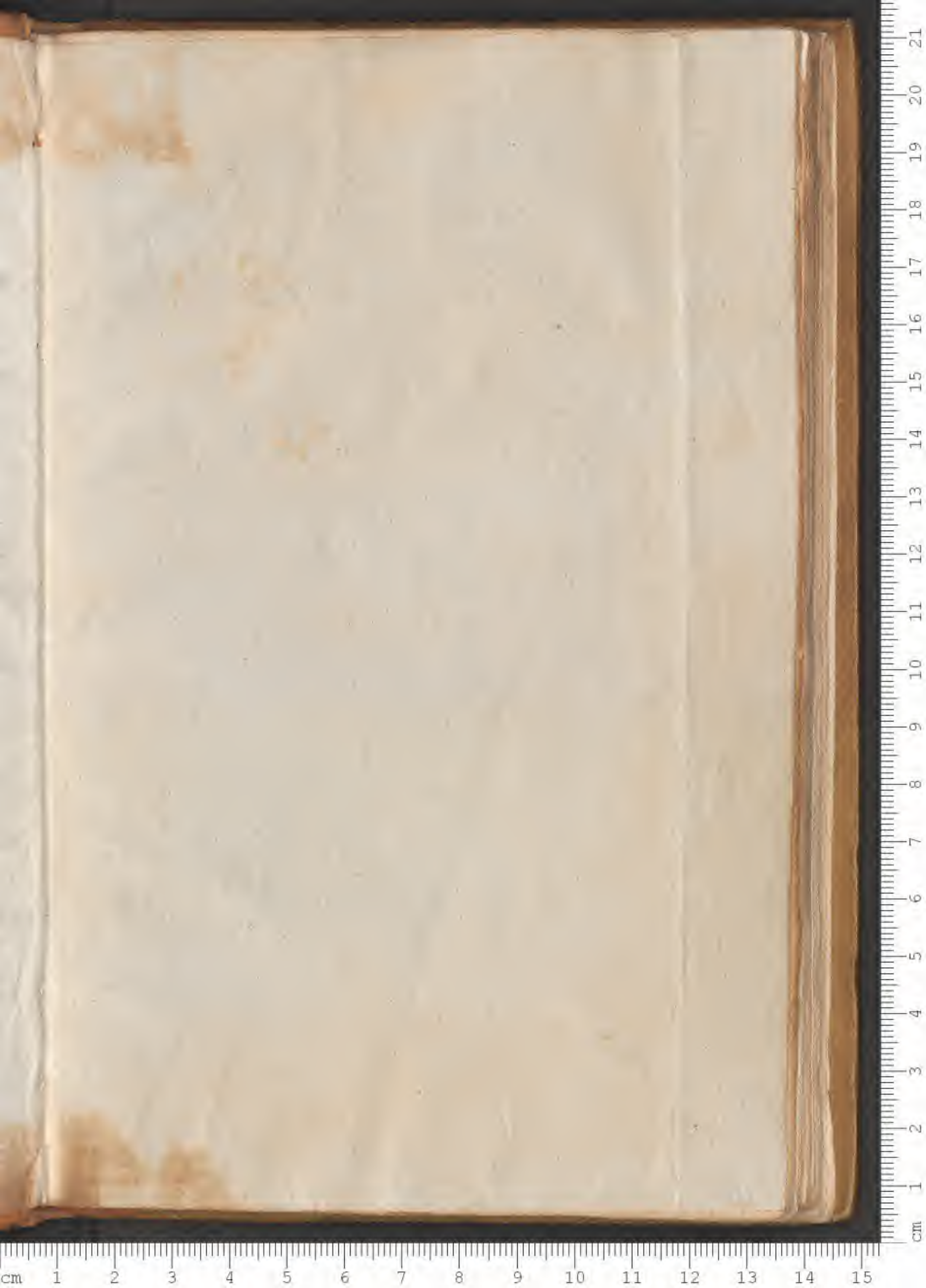

Exv
10 1/2

¹⁵
E. 810.^{3.}

1. Copinger n° 5714

1
Tractatus de intensiōe rarefacti
ōe et condensatione formaz vtilis ad
totam phisicam intelligendā extract⁹
a gregorio de heremino et aliis docto
ribus per magistrum Petrum tateret

si.

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

BIBLIOTHEQUE
SAINT
GENEVIEVE

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM
OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND
ANATOMY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND
ANATOMY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND
ANATOMY

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Sequitur parvus tra-

ctatus de intensiōe seu augmēta-
tione formā utiilis ad totā phisicā
cā intelligendā. Pro cuius decla-
ratiōe ponūtur aliq̃ue distinctiōes

Prima distinctio

¶ Triplex potest esse augmentatio
in formis scz pure extēsiua sicut ē
in formis substantiālibz ut in forma
mixti que successiue et continue ac-
quiri et augeri pōt scdm extēsiōē
nō tñ scdm intensiōē: qz nulla talis
h3 gradus. Quedā est pure intensi-
ua ut in formis spiritualibus que i
intellectu recipiūt. Quedā ē intē-
siua et extēsiua ut i formis acciden-
tali bz et corporalibz sicut frigiditas
et caliditas. Et aduerte p regula q
forma q h3 intensiōē et extēsiōē
se h3 q qñ fit extēsiō etiā fit intensiō
et ecōtra. et hoc naturaliter loquēdo

Secunda distinctio

¶ Triplex sunt forme. quedā sunt
que tote simul acq̃rūtur: et nō pars
post partē. ut patet de qualitatibus
q in aīa rōnali acq̃rūtur. Et alia
ē forma q diuisibiliter scbz se et quā-
libet partē sui est acq̃sibilis sicut est
caliditas. Et isti an quālibet ptes
acq̃sita est pars acq̃sita. Alia ē
q partim indiuisibiliter acq̃ritur et
scbz aliā pte diuisibiliter sic q nulla
ei pars simul tota acq̃rat. Qd pōt
dari exēplū de aliquo lumie. ut po-
natur casus q in instanti creet vnū
corp⁹ luminosum in aere disposito:
quo facto in instanti illuminabit ali-
quā pte aeris. volo vltērius q suc-
cessiue moneatur illud corpus lumi-
nosū ad aliā partē aeris. Motus est
q successiue pducet lumē qd lumē
cū precedentī qd fuit in instanti acq̃-
sitū facit vnū totū lumē qd parti in
instanti acq̃retur et parti successiue

Et pportionabiliter pōt dici q ali-
qua forma tripliciter posset corrū-
pi. scz in instanti successiue et partim
in instanti et partim successiue.

Tercia distinctio

¶ Quadruplex cōiter assignatur
instās i istis formis. scz primū instās
ēē rei. primū instās nō ēē rei. vltimū
instās ēē rei. vltimū instās nō ēē rei

Quarta distinctio.

¶ Aliquid dicit habere primū in-
stans sui dupliciter. vno mō qz ipm
est i aliquo instātī: et ante illud in-
stās nec ipz nec aliqd ei⁹ pfuit Alio
modo qz ipm ē i aliquo instātī et an
illud instans nō fuit licet aliqd ei⁹
pfuerit Et pportiona i dicitur de vlti-
mo instātī: puta q pōt capi duplī
vno mō qz ipm ē in aliquo instātī: et
post illud instās nec ipm nec aliqd
eius erit. Alio mō qz ipz ē i aliquo
instātī et imēdiate post nō erit. licet
aliqd ei⁹ erit. ut caliditas q succes-
siue deperdit. p cui⁹ maiori decla-
ratiōe ponūt aliq̃ ppositiōes. Pri-
ma. ois forma imptibiliter secūdu se
totā acq̃sita habet vel habuit primū
instās sui ēē an qd nec ipa nec aliqd
eius pfuit qz de qualibz tali forma
verū ē dicere q ipa in instanti ē et q
ipa nec aliquid ei⁹ an illud instans
pfuit. Secda ppositio. ois forma p-
tibiliter acq̃sita h3 primū instās vel
habuit sui ēē an qd aliquid ei⁹ et cu
insublet qd ē ei⁹ aliquid fuit. qz qli-
bet talis continue acquirebat i ali-
quo tpe priō ergo i instanti terminā-
te illud tps/ipa fuit priō pplete ac-
quisita. Et q aliquid eius et cuiuslibz
qd est eius pfuerit patet. qz alias
aliquid eius scdm se totū acq̃sitū
fuisset simul priō instātī termināte
illud tps ergo nō fuisset scdm se to-
tā partibiliter acq̃sita. Tercia p-

positio omnis forma secundum se tota simul perdita habet primū instans sui non esse ante quod quodlibet eius prout et nichil eius erit post illud instans quia a qualibet tali subiectū aliquo modo indivisibiliter transmutatur. ergo aliquo modo ipsa primo tota non est. Unde regula est quando aliquid ab aliquo indivisibiliter transmutatur tunc simul ab eo transmutatum est. Unde quando subiectus sic est transmutatus a forma tunc forma non est. et si indivisibiliter ergo non primo secundum unam partem et post secundum aliam partem. **Quarta propositio.** Omnis forma secundum se tota indivisibiliter perdita habet primū instans sui non esse ante quod quodlibet eius et cuiuslibet quod fuit aliquid eius post fuit. **Quinta propositio.** nulla forma indivisibiliter perdita habet aut habuit ultimum instans esse rei in quo aliquid eius fuit quia omnis talis habet primū instans non esse ante quod quodlibet eius fuit post quod nichil eius erit. ergo si habet illud ultimum instans sequitur quod illa duo instantia erunt immediata. scilicet primū non esse et ultimum instans. **Sexta propositio.** nulla forma secundum se tota partibiliter perdita habuit ultimum instans sui esse in quo aliquid eius fuit post quod nichil eius fuit. quia quolibet talis habuit primum instans in quo nichil eius fuit. **Septima propositio et ultima principialis.** omnis forma secundum se tota partibiliter perdita habuit ultimum instans in quo ipsa fuit: post quod non quodlibet eius fuit. **Sequitur aliquae regule de intentione et remissione alicuius forme.**

Utrum alicuius intentionis vel alicuius forme que continue et successive acquiritur sit dare primū intensū et alicuius remissionis sit dare primū remissū. Pro cuius solutione supponitur quod primū intensum est

instans in quo verū est dicere. hec forma est nunc primo intensa in subiecto. Et primū remissū est illud instans in quo verū est dicere: hec forma est nunc primo remissa in subiecto: et secundum hoc ponitur aliquae propositiones. **Prima.** sicut ante omne mutatum est mutatum et ante omne mutatum est moveri et ante omne moveri est moveri: ita ante omne intensum est intensum: et hoc in forma que continue et successive acquiritur. Sed dices quomodo intelligis quod ante omne mutatum est mutatum et ante omne mutatum est moveri. Respondetur quod sic debet intelligi. id est ante quodlibet instans in quo vere dicitur: hoc est mutatum verū fuit dicere: hoc movetur. Et similiter verū fuit dicere hoc est mutatum. **Et ponitur regula in subiecto.** quod movetur non est dare primū instans in quo subiectū quod sic movetur sit mutatum vel moveatur. Est tamen dare primū instans in quo nec movetur nec est mutatum sicut instans in quo incipit moveri. **Secunda regula.** non in qualibet intensione est dare primū intensū ut patet quia aliqua forma successive acquiritur in subiecto. in tali autem intensione impossibile est dare primū intensum. **Tercia regula.** non in qualibet remissione est dare primū remissū. ut patet in forma que successive deperditur vel remittitur. **Quarta regula.** in aliqua intensione est dare primū intensū esse ut si esset aliquod subiectum in quo esset aliqua forma. et deinde in instanti causaret unum gradū et immediate post partibiliter acquireretur tunc illa forma haberet primū intensū in illo instanti. **Quinta regula.** in aliqua remissione est dare primū remissū esse ut si esset aliquod subiectum in quo esset aliqua forma: et deinde in instanti corrumpatur una pars illius forme. et immediate post in tempore partibiliter corrumpatur. tunc in illo instanti esset dabile primū remissum.

Circa predictas re-
gulas et questiones mouet paruum
dubiū vtrū de^o possit facere aliquē
rē solū durare p^r instans. Et arguit^r
q^d nō q^d vel illa res destrueret^r in tē
pore vel in instanti. nō videtur iⁿ in
stātū: q^d vel in illo instātū in quo ip̄a
est q^d nō videtur: q^d tūc simul eēt et
nō esset. patet q^d in illo instātū esset
destructa: q^d q^d aliqd^d impartibilē
vel totū simul destruit^r: tunc primo
destructū est. nec in instātū sequēti:
q^d vel esset in instanti immediato
q^d nō est dicēdū q^d duo instātia nō
sunt sibi inuicē proxima vel imme/
diata. Nec mediato q^d tūc plus du
raret q^d p^r instans. Nec in tēpore quia
nullū est tēpore in quo possit eē verum
q^d illa res sit p^rio destructa. ¶ Pro
solutione huius argumētū q^d vide
tur tāgere gregorius ponitur talis
regla. Res q^d solū durat p^r istās h^z
primū instans sui eē et vltimū instās
sui eē p^r definit. et sic bene cōceditur
q^d in illo instātū quo est definit eē.
sed nō sequit^r ergo simul est et nō est
q^d adhuc ip̄a est immediate post illū
nō erit vñ vltimū instās eē rei ē in
stans in quo verū est dicere hoc est
et immediate post hoc nō erit. S^z du
biū est vtrū debeat cōcedi q^d in illo
instanti destruat^r. Rēpōdetur q^d te
nēdo istā regulā illud q^d impartibili
ter et scōm se totū simul destruit^r q^d
destruit^r p^rio destructū est et nō cōce
ditur q^d in illo instātū destruat^r. S^z
si quis velit negare istā regulā et ve
lit dicere q^d p^rpositio de destruitur
exponitur sicut illa de definit et dice
retur q^d destrueretur in illo instātū
s^z tūc nō ē destructa: et q^d erit destru
cta q^d nō erit. Et illud forte nō est
incōnētiēs cōcedere magis q^d cōce
dere q^d aliqd^d sit destructum de quo
nunq^d sit verū dicere q^d destruitur.

S^z tenēdo primū modū q^d videt^r eē
gregoriū diceret^r q^d hec p^rpositio a
destruit^r. totū sū pōt capi in sensu p^r
prio vel iⁿ sensu iproprio. in sensu p^r
prio nūq^d cōcedit^r q^d a destruat^r quia
vñ destrueretur diuisibiliter vel indi
uisibiliter. nō diuisibiliter vt notūz
est. nec indiuisibiliter q^d q^d indiui
sibiliter destruitur tūc p^rmo destru
ctū est et nō fuit destructū et tūc p^rio
nō est et immediate prius fuit. S^z de
tali nūq^d est verū dicere q^d p^rmo fu
it destructū nec in instātū nec in tēpore
Aliomō pōt capi in sensu iproprio
et tūc sensus est a erit totū destructū
et sic cōceditur. Cōcedo etiā q^d erit
destructū in instanti in nullo tū, in
stātū erit p^rio destructū et sic cōcedi
tur q^d erit destructū in instātū medi
ato imo iⁿ infinitis q^d in toto tēpore se
quēti in quo nō erit erit destructum
Etiā isti cōcedūt q^d aliqd^d est destru
ctū de quo nūq^d fuit verū dicere q^d
destruitur. Et p^r hoc pōt solui argu
mentū de trāsmutatiōe subiecti q^d
pōt sic formari. Si eēt aliq^d forma q^d
solū duraret p^r instās sequēret^r q^d ali
quod subiectū posset ab ea trāsmu
tari s^z hoc ē falsū. p^r q^d vñ trāsmuta
retur iⁿ illo instātū q^d ē vltimū in
stās rei vñ in alio. nō p^rio q^d tūc seq
retur q^d tūc eēt p^rio trāsmutatū q^d
trāsmutat^r totū simul. vñ impitibili
tūc p^rio trāsmutatū est s^z hoc ē fal
sū q^d tūc nō eēt. quia dicit aristo. vi.
phīsicorū q^d omne q^d trāsmutatū est
q^d p^rio trāsmutatū est fit iⁿ eo a quo
trāsmutatū est idō eēt sub nō eēt q^d
trāsmutatio fit de eē ad nō eē. nec iⁿ
instātū mediato q^d tūc p^r tēpore mediū
eēt sub forma q^d est falsū. Soluat^r
sicut primū argumētū capiēdo iⁿ sen
su p^rprio vñ in sensu iproprio. Et sicut
possi solui argumētū de q^d totū et vo
lo q^d deus p^rducatur vñū angelū in i
stātū cui iⁿ illo instātū det cognitionē

B.iii

sufficiētē ad merēdū r pēpiat sibi
q̄ q̄torius poterit post illud instās
diligat deū r mereat. Tūc vel mere
tur in instāti vel in tēpore. Nō in in
stāti qz vel in instāti mediato vel i
mediato sed nullū illorū ē dicendū.
Nō in tēpore qz illa dilectio tota simul
pducitur ergo i instāti. Etia ante il
lud tēpus esset alia r alia pars pce
dens sic q nulla ē particula illi tē
poris quā nō pcedat aliqua. Respō
detur q illa dilectio esset simul to
ta pducta r tū in nullo instāti erit
primo tota pducta et erit pducta i
tēpore r nullū tēpus erit post a an
te q sit producta. Et per hoc soluit
argumētū de q̄cito qz tūc sequerē
q de⁹ nesciret q̄cito illa res pone
rē in esse puta illa dilectio dico q
sciret qn posita esset i esse r esset po
sita in esse in instāti: r tū in nullo in
stāti esset primo posita in esse. Etia
in nullo instāti ponere i primo i esse
sen pducere. qz tūc ess; primo pdu
cta: qz qd iptibiliter r secundū se to
tū pducitur tūc primo est pductum
Dico vltērius q erit aliq̄ res pdu
cta p a istās quā de⁹ nesciret ita ci
to esse post a quin sciat eā cit⁹ esse
post a. et pro exēplo capio aliquā rē
quā scit immediate secundum se to
tam productā post a: illa res nō erit
ita cito post a quin erit citius post
a/ergo de⁹ nō sciet eam ita cito esse
post a quin sciat eaz esse citius post
a. Et p hoc soluit argumētū qd po
test formari Si hoc esset verū seque
retur q deus nesciret quancito illa
res poneretur i esse tota simul: quia
de⁹ nescit illā rē primo esse in instā
ti i mediato qz nullū est tale. nec me
diato qz tūc nō fieret quāciti⁹. vel i
mediate ergo i tēpore primo sciret illā
rē esse. Tū ergo in qualibet particu
la illi tēpōis vere ponat illa res tota
in esse r de⁹ nō videret aliquā pticu

lā tēporis quin ante eā videret par
tē illi⁹ sine statu sequit q de⁹ primo
videret q̄cito illa res poneret i esse

¶ Sequitur de immediate

Utrū deus possit fa

cere duos āgelos vnū immediate p
aliū. Et videt q nō qz tūc seqret q
duo istātia essēt ad iuicē imediata:
qz qlibet i instāti pducere cū qlibet
et impartibiliter et secundū se totū
producere. Sequitur etia q alicu
ius rei pmanētis esset dare vltimū
instans sui nō esse: quia i illo instan
ti in quo primus pducere verū est
dicere de illo iste āgelus nō est r im
mediate post hoc erit. Sequere etia
q alicui⁹ rei pmanētis non esset
dare primū instans sui esse. paret qz
illius secūdi āgeli qz si haberet pri
mū instās sui esse sequeretur q ha
beret instans in quo verū est dicere
hec res nūc ē r immediate ante hoc
nichil ei⁹ fuit. Et sic oporteret dice
re q nō esset immediate pducta vlt q
duo istātia eēt sibi iuicē imediata

¶ Pro solutiōe ē aduertēdū q im
mediate potest capi duplici. Vno
mō pure negative r tūc significat
q scōz ē factū post primū r nullū me
diū erit ante q sit post eū factum. vt
iste āgelus ē immediate fact⁹ post a
sic exponit iste āgelus ē factus post
primū r nullū mediū ē ante q secun
dus angelus sit post eū fact⁹. Et sic
cōcedit q de⁹ potest facere vnū an
gelū immediate post aliū Alio mō ca
pitur i finite r tūc significat q in ali
qua mensura indivisibili imediata
in instāti erit fact⁹ secūds āgelus
r sic nō pceditur q deus possit face
re vnū angelū immediate post aliū
Et ad rationes dicit q prima satis
soluitur. nō enī sequitur hoc indivi
sibiliter r totū simul r impartibiliter
pducitur ergo in instanti. Due vlt

time possunt concedi et non est inconueniens per potentiam diuinam. Dicitur tamen aliqui quod secundus angelus habebit partem instantis non in tempore sed in euo. Sed quereretur aliquis utrum ista posset concedi immediate post hoc instantis erit tempus: et videtur quod non quia nullum tempus erit immediate post hoc instans. quia quocumque detur adhuc aliud precedit puta eius pars quia ante quolibet partem temporis erat aliqua pars. Respondetur breuiter quod propter acceptiones de ly immediate: dico quod immediate adhuc capere pure affirmatiue et tunc idem est quod ante omnia instantia illius temporis sequentis et facit terminum sequi supponere confusum tamen sicut ly semper ubique et eternum. Et ideo est magna differentia inter istas duas propositiones immediate per hoc instans erit tempus. et tempus immediate erit post hoc instans quia prima est vera et est sensus ante omnia instantia tempus sequentis erit tempus. Sed dubium est adhuc de ly immediate. nam posset quis querere utrum prius instanti sit tempus immediatum. Et videtur quod non quia omne tempus est diuisibile et eius pars est prior eo et per consequens instans ergo nullum tempus esset immediatum instanti. Respondetur ponendo tale diuisi onem. aliquod tempus esse immediatum instanti potest intelligi dupliciter. Uno modo sic quod inter ipsum et instans nullum sit medium neque quod sit pars eius neque aliquid aliud. et sic nullum tempus dicitur esse immediatum instanti. Alio modo tempus dicitur esse immediatum instanti quod terminatur instanti nec aliquid mediat quin sit pars eius et isto modo potest concedi tempus esse immediatum instanti. ¶ Et adhuc per maiorem declarationem de immediato ponuntur aliquae propositiones. Aliqua vniuersalis semper erit vera si semper formetur cuius immediate post istas infinite eius singulares erunt false. Patet de ista vniuersali in quolibet

stanti futuro deus erit quotiescunque formabitur semper erit vera et tamen immediate post istud instans infinite eius singulares erunt false. quia infinita instantia que nunc sunt futura immediate erunt preterita. etc. Ex quo sequitur quod in aliquo instanti infinite singulares incipiunt esse false que immediate post illud instans erunt vere. ut patet de singularibus illius vniuersalis. Ex quo sequitur quod iam incipit aliqua singularis vniuersalis precedentis esse falsa que non incipit esse vera nec desinit esse vera. nec quacumque data infinite prius incipient esse false quod illa et infinite prius desinet esse vere quod illa. Similiter aliqua vniuersalis est impossibilis cuius immediate post hoc instans infinite singulares erunt vere: per de ista in nullo instanti futuro deus erit quod est impossibilis supposito quod instantia futura erunt tamen immediate post illud instans infinite singulares erunt vere: ut patet intuitu. Et per maiorem declarationem notandum est quod iste propositio de immediate sic possumus exponi ut ista immediate per hoc instans infinite singulares erunt vere: sic post hoc instans infinite singulares erunt vere: et nullum erit instans post hoc instans quin inter illud et hoc instans infinite singulares erunt vere et sic per qualiter tales possunt dici vere. Sed ut aliqua que prius dicta sunt sint nobis magis manifesta ad aliquam. Et prius volo probare quod nulla forma continue interdatur. quia sequeretur quod aliqua forma esset forma infinita: consequens est falsum igitur. contra probatur. et volo quod sit tempus vniuersale huiusmodi cuius instans initias sit a et terminans sit b tunc autem sic in infinitum minor pars albedinis quod hec tota albedo acquisita in b fuit post a: ergo hec albedo acquisita in b est infinita. probatur contra quia quilibet pars albedinis acquisita post a est

¶. l. i. l. i.

alicui⁹ magnitudinis intensius in infi-
nitū aliq⁹ ē minor igit^r illa ē infinita
pbat^r a⁹q⁹ plus q⁹ i duplo aliqua
ps albedis acq⁹sita posita ē mior q⁹
tota albedo: igit^r negat^r o⁹ia. Dico
tū q⁹ bñ sequit^r i infinitū aliq⁹ pars al-
bedis acquisita p⁹atē minor ergo
hec tota ē in infinitū maior. ¶ Et si
dicatur cōtra bñ seq^rtur ista albedo
ē in infinitū maior q⁹ illa ps ergo to-
ta ē infinita. Dico q⁹ si illa capiatur re-
latiue q⁹ ē vera z supponit cōfuse tū
s³ nō valet o⁹ia. si capiatur demon-
stratiue bñ seq^rtur s³ sicut o⁹is ē flūi-
da z a⁹s. ¶ Consequenter arguit^r vi-
dendo p⁹bare q⁹ o⁹is forma p⁹ibili^r
p⁹ita h³ vel habuit ultimū instans
sui eē. Et arguit^r sic. forma p⁹ibili-
ter p⁹ita h³ vel habuit ultimū instā^r
post q⁹ nō quod⁹ ei⁹ fuit: aliq⁹ tū
eius fuit. hoc etiā supposito p⁹ vna^r
cōclusionē sup^rius positā. Arguit^r
sic. aliqua ps illius forme post illud
instā^r nō fuit z aliq⁹ fuit: tūc capiatur
illa ps q⁹ post illud instā^r nō fuit
tūc ista pars in instā^r a fuit z postea
nō fuit ergo h³ ultimū instā^r sui eē
Respondetur q⁹ aliqua entitas illi⁹
forme erit post a z aliq⁹ nō erit post
a sicut illa forma nō erit. Dico
tamen q⁹ nulla entitas illius for-
me est in instanti a cuius nichil fit
post a imo cuius⁹ ētatis ip⁹ius for-
me i a existētis erit aliq⁹ p⁹ a. Di-
co vlt^rius q⁹ impossibile ē p⁹cise su-
mere ētate illius forme q⁹ imedia-
te nō erit post a. Et simil^r impossibile
ē sumere totā ētate forme a q⁹ p⁹cise
erit imediate post hoc instā^r. q⁹ im-
possibile ē significare maximā p⁹tē
illi⁹ forme a q⁹ erit post illud instā^r:
q⁹ nulla erit talis. ¶ Secundo sic
ad idē z volo q⁹ sit aliq⁹ corpus pu-
ta a. z volo q⁹ multiplicet suā spēm
vsq⁹ ad speculū i maxima distā^ria i
quā pōt ita q⁹ causet suā imaginē i

speculo z ponatur q⁹ in instā^r i ciplat
elōgari cōtinue a speculo tūc seq^rtur
q⁹ i illo instā^r illa imago ē z post nō
erit cui nō possit i maior^r distā^ria
causare. ¶ Respondetur q⁹ illō argumē-
tū h³ dubiū p⁹o de imagle cū mula-
ri negent tales imagines z dicūt q⁹
sūt vereres. Dico vlt^rius q⁹ nō ē va-
re maximā distā^ria i quā aliquod
agēs pōt agere. s³ bñ mīmā in quā
nō pōt q⁹ est maior qual⁹ distā^ria in
quā pōt. Ex quo sequit^r q⁹ nō ē dabi-
lis aliqua distā^ria i quā agēs possit
qui maiorē possit. z sic non habetur
ultimū instā^r imaginis: s³ bene p⁹-
mū instā^r nō esse q⁹ est instā^r i quo
p⁹imo puenit ad mīmā distā^ria i q⁹
nō pōt. Itē volo q⁹ sit aliq⁹ visibile
in maxima distā^ria in qua potest
videri volo vlt^rius q⁹ i ciplat elōga-
ri cōtinue ab oculo. notū est q⁹ visio
in instā^r i quo visibile incipit elōga-
ri est z im ediate post hoc nō erit er-
go habebit ultimū instā^r sui eē. Res-
pondetur p⁹ aliquas p⁹positiōes. Et
p⁹io ponitur vna distictio q⁹ quatuor-
plici^r pōt imaginari distā^ria i qua
agēs agit z passū patitur scil⁹ maxi-
ma i qua pōt maxima i qua nō pōt
mīmā i qua pōt mīmā in q⁹ nō pōt.
Tūc ponūt aliq⁹ p⁹positiōes. Prima
x⁹us agētis finit^r q⁹ agit i aliquā
distā^ria et pōt agere i minorē non
finit^r ad maximū i q⁹ pōt vlt^rius
portatiua sortis nō finit^r ad ma-
ximū pōdus q⁹ sortes pōt portare
Tūc ista sic exponitur: sortes portat
maximū pōdus z nō pōt mai⁹ porta-
re illa scdā ē falsa cū x⁹us portatis-
ua sortis excedat x⁹uē resistiua pas-
si seu ponderis z nō i iduisibili igit^r
Similiter dicatur de visibili q⁹ nō
est danda maxima distā^ria i qua
visibile pōt videri. Tūc ista sic ex-
ponitur. visibile videtur i maxima
distā^ria. i. videtur in magna distā^r

ria. et non potest videri in maiori et ista se-
cunda est falsa et per hoc soluitur argu-
mentum. Est tamen advertendum quod per visibi-
li ponitur talis propositio. Dabilis est
maxima distantia in qua visibile potest
videri et hoc quando visibile recedit ab
oculo. Danda est etiam minima in qua non
potest accedendo ad oculum. Sed non
est danda maxima in qua potest nec mi-
nima in qua potest. ¶ Secunda propositio non
est danda maxima distantia in qua
agens potest agere et hoc loquendo de a-
gente primo modo. Nam ista sic exponi-
tur. fortis non videt per magnam distan-
tiam potest videre per maiorem vel for-
tius non potest portare hoc pedus et potest
portare maius. ¶ Tercia propositio non
est dabilis minima instantia in qua
agens potest agere que sic exponitur
ista virtus potest in illa distantia et non
potest in minori. ¶ Quarta propositio.
virtus activa terminatur ad mini-
mum in quo non potest et dicitur sic exponi non
potest in hoc et potest in quolibet minus
Et similiter dicatur de potentia passi-
va resistiva sed non de potentia pure
passiva quia illa non videtur termi-
nari. Et per hoc potest solui argumen-
tum. ¶ Sed restat parvum dubium
utrum aliquod lucidum possit in quolibet
medium dispositum quod libet gradum
circa gradum summum causare. Respon-
detur breviter quod non: quia capere illud
lumen capitur lumen quod est in summo
vel ergo illud quod est in summo ex-
cedit aliud vel non. Si excedat vel er-
go excedit excessu divisibili vel in-
divisibili. si divisibili ergo sequitur
quod potuisset produci lumen intensius
circa summum si excedat in excessu in-
divisibili. Contra nullum est talis nec
talis est excedere et hoc capiendum pri-
mam proponere in sensu composito. Nam ista
est vera quodlibet gradum citra summum cor-
pus lucidum potest producere in hoc me-
diu. Sed ista est falsa possibile est quod

libet gradum citra summum producere in
hoc medium. ¶ Probatur contra quod
sit dabile minimum in remissione quia
si non sequeretur quod forma posset re-
mittere in infinitum sed hoc est falsum
per omnia quia quantumcumque remittatur
adhuc erit aliquid remittendum.
¶ Respondetur per aliquas propositiones. Prima.
forma potest simpliciter remitti
in infinitum. id est perperuo et eternaliter et
hec propositio probatur. Nam deus potest
destruere medietatem latitudinis in-
tense alicuius forme in una hora: et in
alia hora medietatem medietatis et
iterum in alia hora medietatem medie-
tatis et sic in infinitum. ¶ Secunda propositio.
forma non potest in infinitum remitti
per agens naturale quod propositio sic
probatur: quia si agens naturale remit-
tat formam in aliqua parte temporis remittit
aliquam partem illius forme et in eadem parte
temporis remittit totam vel maiorem sic quod il-
la remissio terminatur. ¶ Tercia propositio.
in remissione forme nullum est deueni-
endum ad remissum neque ad indivisi-
bile. Ex quo sequitur quod post qualem re-
missionem est remissior et post quodlibet istas
in quo est forma remissa est adhuc re-
missior. Ex quo sequitur secundum correlari-
um quod non est dare instantis in quo sit re-
missum sed ex isto non sequitur quod remissio
fiat in infinitum. eternaliter Sed ci-
to finietur puta in tali instanti in quo
primo nichil forme erit Et similiter
dicatur de motu locali et de spacio
puta quod non est dare minimum spaci-
um et tunc. ¶ Item arguitur sic. dabilis est
aliqua albedo in aliquo parte subiecti
sic quod non potest esse in minori parte subiecti
ergo alicuius forme intensibilis vel re-
missibilis erit dare minimum pro so-
lutione est advertendum quod minimum alicuius
forme potest capi dupliciter. uno
modo quod sic est parvum quod in tali forma
secundum intentionem non potest esse minus: et sic
non est dare minimum alicuius forme

Indivisibile vel remissibile. Aliter dicitur quod sic est
primum quod minimum eo seorsum et divisim non
potest existere et de isto est controuersia.
Dicit enim gregorius quod sic dabile est
minimum. videtur tamen scilicet in secundo dices-
se oppositum. dicit enim quod huius actione sit
dare minimum non tamen existetia et per hoc
soluitur argumentum. Et per maiorem de-
claracionem aliquorum supradictorum po-
nitur una regula quod quando est motus ab una
forma contraria in unam formam contrari-
am et illa partibilis corrumpitur et alia parti-
bilis generatur tunc erit dare ultimum in
istis forme prioris in quo erit verum di-
cere hec forma tota nunc est et post hoc
tota non erit: et illud istas est ultimum in-
stans non esse forme generande puta in
quo nichil eius est et post quod immediate
aliquid eius erit. Sed dubium est utrum in tali
motu sit transitus per media quia videtur di-
cere aristoteles quod non potest fieri transi-
tus de contrario in contrarium non transendo per
media. Respondetur ad illud quod dicitur intelligi
in motu locali et hoc naturaliter. Et adu-
te quod quando aliquid mouetur localiter de ex-
tremo in extremum supple naturaliter
transit omnia media tamen non est dare primum
vel minimum medium sicut licet transseat
omnia media spacia: tamen nullum est primum
medium spatium nec est dare istas in quo
primo puenit ad aliquod medium. Sed
dubium est utrum in aliquo tempore aliqua forma
continue acquiratur donec ad istas
a et in illo instanti producat deo unum
gradum. utrum illa forma debeat dici
partibiliter acquisita vel impartibiliter vel
utrum habeat primum instans sui esse vel
non. Respondetur breuiter quod de illa
verum est dicere quod partim partibiliter acqui-
ratur et partim impartibiliter. et secundum hoc
debet aspicere quale istas dicitur sibi dari.
Potest dici quod illa tota forma huius pri-
mi instans sui esse ante quam ista tota non
fuit sed non dicitur dici ante quod aliquid eius et
cuiuslibet quod est aliquid eius profuerit quia

illa est falsa. Nam ille gradus qui in
stanti producit non prius fuit neque
aliquid eius. ¶ Arguitur sic volens
demonstrare quod aliqua forma permanens
habeat ultimum instans sui esse et capio
unum visibile tricubitum et volo quod illud
opponatur oculo sic. videlicet quod una pars
vocetur a et alia b. et alia c. volo ulterius
quod solum a et b opponatur oculo et non
c. notum est quod a alteri parti oculi oppo-
nitur quam b. ergo in illa parte oculi cau-
sabatur visio quam b. tunc volo quod illud
tricubitum moueatur ad dextram par-
tem. Tunc sic vel a post illud instans in
quo incipit moueri videtur vel non.
Si non habeo intentum quod eius erit da-
re ultimum instans. Si videatur vel er-
go videtur per visionem qua videtur b
vel per aliam. Non per illam qua videtur
b. quia visio unius rei non est visio alte-
rius rei. Nec per aliam quia maxime est per
suammet visionem. sed hoc est falsum quia non
plus opponitur illi parti oculi in quo
erit visio: nec est ibi linea dyametri as-
sis oportet ergo dicere quod illa visio
transmutatur de subiecto in subiectum.
¶ Pro solutiōe ponuntur aliquae pro-
positiones. Prima. visio est forma exten-
sibilis que recipitur in potentia sensi-
tina que est extensibilis. ¶ Secunda pro-
positio. quia pars rei vise causat suam
visionem in potentia sensitua non quia-
dam una pars in una parte et alia pars in
alia parte: sed quilibet visio cuiuslibet
partis rei vise recipitur in tota po-
tentia sensitua. Ex quo sequitur quod
una visio in eodem non est magis exten-
sa quam alia licet una sit extensior quam
alia. ¶ Tercia propositio. sicut rei vise
sunt infinite partes secundum exten-
sionem: sic ipsius visionis sunt infini-
te partes eiusdem proportionis se-
cundum intensionem et equales se-
cundum extensionem. quia quaeli-
bet pars proportionabilis visibilibus

causat visionem in toto oculo ita qd
 visio maioris partis visibilis erit p
 fectior. Ex quo sequitur solutio argu
 menti qd tales visiones pnt successive
 remitti. et ideo qn a reouetur ab oculo
 ei? visio successive depdrt ita qd post
 ea no ita pfecte videat. Sed restat una
 pua difficultas. vtru forma qd remit
 titur successive sit intensior i quocunq;
 instanti qd erit post in quocunq; in
 stanti qd pot declarari p practicā. et
 arguat qd no. qz vl eet p aliquē gra
 du pcese que haberet i illo instanti vel
 p nichil s; nullū illorū ē dicēdū igr.
 Rndet p aliquas ppōes. pma for
 ma qd remittitur ē sep intensior i quo
 libet instanti qd erit p illō istās Scda
 ppō. forma illa no ē sic intensior i infi
 tū Tercia ppō. per nullū gradū pce
 se ē intensior qd erit imediate p hoc
 instās p qz signetur illud per qd p
 cise ē intensior et sit a tūc p instās nū
 qd a erit pcese pditū ergo nūq; erit
 remissior. Itē in tpe imediate post
 illō instās nichil est illi? perditū er
 go erit ita intesa et illud pot decla
 rari per sise. Sit eni aliqd corp? cu
 bitale sup spacium sibi egle qd sit a
 et icipiat moveri xsus altiorē partē
 spaciū qd sibi b. et sit distātia intē a et b.
 duorū cubitorū hoc posito i hoc istā
 ti i quo hoc corp? h3vltimū qetū ēē
 et icipit moveri cōtinue xsus b cor
 pus motū h3 totū spac iū a. et imedia
 te post hoc istās non hēbit hoc totū
 spaciu a. h3 tū aliqd spaciū a. ergo
 aliqd de spacio qd no habuit p hoc
 istās h3 etiam aliqd de spacio a qd
 habuit. Et dico qd nichil a h3 nūc de
 spacio a. cui? nichil habebit p hoc
 instās: nec pot sumi qd pcese habuit
 qd post imediate no habebit: nec ta
 le de? novit. Et sifr dicat ēē forma qd
 cōtinue remittit videt qd in instanti ē
 intensior: et imediate post habebit ali

qd qd habuit in instanti et aliqd ē dep
 ditū qd pcese no est dabile: nec deus
 novit illud. pmo maiori declaratio
 ne aliquorū supradictorū moventur
 alique parve dubitationes. ¶ pma
 ma. vtrum aliquis lapis que sortes
 pot portare possit tātū augeri qd no
 possit plus portare. Et arguit qd no
 qz capto illud tps in quo sortes pot
 portare lapidē: et capto tps i quo no
 pot portare: et capto instās cōtinuās
 illa duo tpa. vl ergo in illo instanti
 pot portare vel non: si pot portare
 erit dabilis maxim? lapis que sof.
 pot portare. Nec ē dicēdū qd no. qz
 sep sortes an illō instās potuit por
 tare et xtus ei? in illo instanti no ē dis
 minuta et nichil lapidis ē nūc qd pri?
 no fuit igr. Rndet qd i illo instanti non
 pot ideo argumētū bñ pbat qd ē das
 re minū i qd no pot et dico qd i illo
 instanti lapis ē auctus. et nūq; pri? sic
 fuit auctus. vl nūq; prius fuit tātus
 Nec est dabilis gradus pcese p que
 fuit auctus: nec de? cognoscit qd ni
 chil ē. et impossibile ē dare talē gradū
 ¶ Scda difficultas vtru aliqd visi
 bile qd no videtur possit tūc ptime
 augeri qd postea possit videri. et ar
 qd no qz capiat illō tps i quo no pot
 videri et tps i quo pot videri: et istās
 cōtinuās illa duo tpa vl in illo istā
 ti videtur vel no: no ē dicēdū no/qz
 esset dabile maximū visibile qd no
 pot. nec ē dicēdū qd possit. quia esset
 dare minimum visibile in qd potest
 qd est falsū. Itā si virtus visiva pos
 sit in aliquod pot adhuc in minori.
 Rndet qd in illo instanti no videtur vt
 et postea videb. Dico vltterius qd ē
 dabile maximū visibile qd no pot.
 qd pot satis ostēdi p vltz pdictōis
 ostēdo pdictoria successive de cor
 de verificari et ista subtilitē dnt aspici
 Et p maiori declaratione ponatur

aliq. ppōnes de maximo et minimo
 Prima ppō. nō est dabile maximū
 tps p qd aliqd futurū pōt eē futurū
 vt nō ē dabile maximū tps p qd di-
 es iudicii pōt eē futurū p qz illo tpe
 dato pnt dari mai⁹ igit illd nō erit
 maximū. ¶ Scda ppō. nō est dare
 minimū tps p qd dies iudicii nō po-
 test eē futurū. nā sic exponit. dabile
 ē aliqd pnt tps i quo dies iudicii nō
 pōt eē futurū: et i minori pōt eē futurū
 Ex quo seqt q nō ē dabile tps ma-
 ximū p qd poterit eē. s; bñ ē dabile
 minimū p qd nō poterit eē. Ex quo
 seqtur vltari⁹ q nō ē dabile primū
 instās futurū in quo tu poteris esse
 dato q tu tā nō sis neq; ē dabile vl-
 timū instās futurū in quo tu nō po-
 teris eē: qz īfinitū erit tps vt suppo-
 nitur et nō poteris i īfinitū durare
 ergo erūt īfinita istātia in qbz nō
 poteris eē. ¶ Tercia ppō. nō est da-
 re itēsissimū gradū quē h; aliq. for-
 ma. p qz vel ille itēsissim⁹ grad⁹ eēt
 medietas illi⁹ forme vel aliqd illi⁹
 forme nō medietas qz medietate a-
 liqd ē itēsissim⁹: nec aliqd illi⁹ qz quo-
 cūq; dato i forma illa aliqd ē mai⁹
 Ex quo seqtur q nō ē dare remissis-
 simū gradū quē nō h; aliq. forma.
 qz quocūq; dato dabilis est minor.
 ¶ Quarta ppō. dabile ē maximū
 actiū a quo b. passiū nō pōt pati.
 p qz passiū pōt eē tāte resistētē q
 te actiū tatis ē actiū quo facto nō
 poterit pati ab eo et tñ a quolz maio-
 ri poterit pati. Ex quo seqtur q nō
 est dabile minimū actiū a quo pōt
 pati neq; maximū a quo neq; mini-
 mū a quo nō Et pportionabili pnt
 poni quattuor ppōes de aliis virtū-
 tib; actiuis et passiuis. vt nō est da-
 bile maximū pōd⁹ qd sortes pōt por-
 tare nec maximū qd nō nec minimū
 qd. s; bñ minimū qd nō vñ ista cla-
 re pnt videri p experiētes. ¶ Vñ ppō

de maxio in qua nō ponit negatio
 bz exponi p vnā copulatiuā cui⁹ pri-
 ma pars ē affirmatiua de positio
 et scda negatiua. S; ppō de maxio
 in q ponit negatio nō cadēs supra
 suplatiū expōit p vnā copulatiuā
 cui⁹ pri⁹ ps ē negatiua et scda affir-
 matiua. Et sifr dicatur de ppōibus
 de minimo. Et dabile ē maximū pō-
 dus qd sortes pōt portare sic expo-
 nitur dabile ē pōdus qd sor. pōt por-
 tare et non est dabile mai⁹ qd sortes
 possit portare. Dabile ē maximū pō-
 d⁹ qd nō pōt por. Illō ē dabile maxiz
 pōd⁹ qd pōt portare: et ē dabile ma-
 ius qd pōt portare. ¶ Sed dubita-
 tur vtrū calefaciēs possit causare ca-
 lorē in īfinitū. Et videtur q nō qz
 virt⁹ ei⁹ terminatur ad minimū in
 quo nō pōt igitur. ¶ In oppositum
 arguitur qz quocūq; calore dato et
 causato a calefaciēte pōt adhuc in-
 maiorē p qz qñ agit virt⁹ eius forti-
 ficatur qz effectus ei⁹ cōcurrit cū eo
 ad agēdū ergo qñ effectus ē maior
 tāto fortius agit. ¶ Pro solutione
 supponitur q duplices sūt effectus
 Quidā sūt effect⁹ q dū pducuntur
 cōcurrūt cū suis agētib; ad pducē-
 dū cōsimiles effectus vt p de caloz-
 re et frigiditate et multis aliis. p qz
 etiā hoc i multis aliis effectib; sicut
 de igne. ignis enī dū pducitur pro-
 ducit ignē cū principali agēte et in
 istis effectib; nō est dare maximū
 in qd pōt nec minimū in qd nō pōt. p
 qz illi effect⁹ cū principali agēte pnt
 pducere effectus equalē principali
 agente et iterū ille cū priorib; agētib;
 bz pōt maiorē effectū pducere. Alii
 sūt effectus q dū pducuntur nō con-
 currūt cū principali agēte ad pdu-
 cēdū cōsimiles effectus sicut p de
 albedine et nigredine et in istis vir-
 tibus terminatur ad minimū in quo
 nō potest et non in aliis effectibus.

¶ Sed restat videre de augmenta-
tione et diminutione que fiunt per rare-
factionem et condensationem. Et per declara-
tionem supponitur quod de isto dubio
sunt quattuor modi dicendi moderno-
rum. unus est aliquorum qui dicunt quod con-
densatio terminatur ad densitatem
que est una qualitas de quarta spe
qualitatis: et rarefactio terminatur
ad raritatem que est etiam una qualitas
de quarta spe qualitatis. Sep ista
modus videtur esse grossus et non ve-
rus: quia remota illa qualitate et par-
tibus corporis rarefacti eodem modo
remanetibus non minus corpus dicitur ra-
refactum vel densum igitur illa quali-
tas superflue ponitur. Alius est mo-
dus quo per condensationem aliqua
quantitas deperditur: et per rarefactionem aliqua
quantitas acquiritur. Et unde ymaginatur iste
modus quod sicut aliquid dicitur intēdi
per additionem novi gradus ita corpus dicitur
extēdi per additionem nove quantitatis
et sicut qualitas dicitur remitti per de-
ductionem alicuius gradus ita corpus dicitur
fieri minus extēsum per deductionem
alicuius quantitatis. Et sic vult habere
iste modus quod in rarefactione semper ac-
quiritur aliqua pars quantitatis: et in con-
densatione semper deperditur aliqua pars
quantitatis. Sed contra istum modum dicē-
di arguitur: quia tunc sequeretur quod penetra-
tio dimensionum esset possibilis: sed hoc est
falsum igitur: prima patet quia cum magnitu-
dine preexistente acquiritur nova ma-
gnitudo simul extensa: cum illa ma-
gnitudine preexistente et per omnes ille se pe-
netrant. Secundo sic. sequeretur quod acci-
dentia migrarent de subiecto in sub-
iectum: prima est falsum igitur. prima patet quia
si aliquod corpus pedale fiat bipeda-
le per rarefactionem pedalitas que prius
erat extensa toti corpori: non est exten-
sa nisi uni parti corporis cum illo cor-
pus sit bipedale nam si inhereat alte-
ri parti tunc accipitur aliud subiec-

tum. ¶ Item sequitur quod magnitudo que
acquiritur per rarefactionem superflueret quia
magnitudo que prius erat ante rarefe-
ctionem maneret per totum corpus rare-
factum ergo illa sufficit ad denomi-
nandum illud sic extensum. Sed quia iste
modus est probabilis ideo responden-
dum est ad rationes. ¶ Ad primam dicitur
quod aristoteles voluit quod plures dime-
siones extra se invicem existentes non
possunt simul esse penetrative et hoc est
verum naturaliter loquendo: vel potest dici
quod plures dimensiones esse simul in
eodem subiecto et non reddere illud sub-
iectum extensius quam una illarum est impos-
sibile sicut plures gradus albedi-
nis faciunt subiectum albius quam faceret
unus illorum: ita etiam in proposito plures
dimensiones simul existentes debent
reddere subiectum extensius et hoc non
est impossibile. Dixit enim iste quod in ra-
refactione cum dimensionem precedenti et
dimensionem que acquiritur in rarefactione
fit maior extensio. ¶ Ad secundam ne-
gatur consequentia. Et ad probationem
dicitur breviter quod quantitas precedens
rarefactionem in post rarefactionem
inheret ipsi toti sicut prius. sed cum il-
la acquisita est una nova magnitudo que
due sufficiunt denominare simul
subiectum tantum et neutra illarum se so-
la sufficeret sic denominare subiectum
¶ Ad tertiam dicitur quod illa magnitudo
sic extensa inhereat toti. tamen non est suf-
ficiens sic denominare subiectum. Alius
est modus dicendi quod in rarefactione
acquiritur de novo una quantitas
maior quam precedens. et quod precedens tota-
liter corrumpitur etiam in condensatione
acquiritur quantitas nova minor quam pre-
cedens et precedens totaliter corrumpitur.
et iste modus etiam est probabilis
et multum conformis modo precedenti.
Alius est modus dicendi qui dicit quod
rarefactio et condensatio fiunt per se per mo-
tum localem imo sunt motus locales

¶ Unde rarefactio est motus per quem partes ab invicem elongantur vel fiunt distentiones. Et condensatio est motus per quem partes approximantur vel fiunt primiores. Sed contra ista arguitur Et primo de rarefactione quod si rarefactio sic fieret sequeretur quod esset penetratio dimensionum quia quando aliquod corpus rarefit tunc partes eius elongantur ab invicem: vel ergo in tali elongatione partes recipiuntur in pleno vel in vacuo: non in vacuo. ergo in pleno. vel ergo illud plenum cedit vel non si non ergo erit penetratio dimensionum. si cedit vel ergo iterum recipitur in pleno vel in vacuo et sic in infinitum. **¶** Secundo sic. si sic oporteret quod omne quod rarefit moveretur localiter sed hoc videtur falsum igitur. contra tamen probatur. quod illud movetur localiter cuiuslibet pars movetur localiter. sed illud quod rarefit quolibet pars movetur localiter igitur. **¶** Tercio sic: sequeretur quod pedale esset bipedale sed hoc est falsum igitur. contra probatur et volo quod sit unum corpus cuius quantitas est pedalis ipsa per rarefactionem est bipedalis sine aliquo intrinseco addito vel remoto igitur. **¶** Deinde arguitur contra modum condensationis: nam si in condensatione partes approximarentur ad se invicem vel ergo reciperentur in pleno vel in vacuo sed nullum est dicendum igitur: minor probatur sicut probatum fuit de rarefactione. **¶** Secundo sic sequeretur quod partes alicuius corporis immediate posset fieri immediationes quod sunt sed hoc est falsum quod non possunt fieri immediationes quod quod continuantur per indivisibile sicut continuantur. **¶** Item sequeretur quod duo corpora possent esse simul in eodem corpore adaequate contra est falsum contra probatur ponendo quod sit corpus bipedale cuius medietates sunt pedalis et condensetur quo-

usque fiat pedale tunc duo pedalia puta ille due medietates erunt adaequate in eodem loco. sed quod iste modus est multum probabilis inter ceteros modos ideo respondendum est ad rationes

¶ Ad primam dicitur breviter quod in rarefactione alicuius corporis partes cedunt in plenum igitur ulterius quod illud plenum vel aliud propinquum condensatur et sic non oportet celum rupi. Et si quis dicat ergo sequitur quod nunquam fieret rarefactio sine condensatione dico certe quod verum est. **¶** Ad secundam dicitur quod illud quod rarefit oportet moveri localiter vel secundum se vel secundum suas partes.

¶ Ad tertiam dicitur quod pedalitas et bipedalitas bicubitum et tricubitum non sunt species quantitatis sed sunt species situs. ita quod bipedalitas dicit talem distantiam duarum partium ad partes loci: ideo non est inconvenienter successive idem esse pedale et bipedale imo quantitas eadem numero manens que prius erat pedalis in rarefactione fit bipedalis. quod eadem quantitas que erat parva in rarefactione est maior. **¶** Ad alias rationes de condensatione. **¶** Ad primam dicitur quod recipiuntur in pleno. et quod partes ad invicem cedunt. **¶** Ad secundam dicitur quod in condensatione non omnes partes efficiuntur primiores: neque immediationes: sed solum partes distantes sicut tertia quarta quinta septima et maxime partes extremales. **¶** Ad aliam eodem modo dicatur.

finis

